

Aantastingen door insecten en mijten in 1991: in bossen, natuurgebieden en wegbeplantingen

Voor 1991 is weer een overzicht samengesteld van de waargenomen schadelijke insecten en mijten in bos en landschap zoals deze door onze waarnemers in het land zijn ingestuurd. Na de bespreking van enige bijzondere aspecten volgen algemene overzichten. De gegevens over aantastingen in het stedelijk groen worden gepubliceerd in 'Tuin en Landschap'.

Vorige plaag in 1878: Terugkeer van de giftige eikeprocessievler

In de zomer van 1991 werden in de omgeving van Reusel en Bergeyk nesten van de eikeprocessievler, *Thaumetopoea processionea* waargenomen. De

Summary

Infestations by insects and mites in 1991: in forests, nature reserves and roadside plantings.

Nests of the rare *Thaumetopoea processionea* were observed in roadside plantings with oak at Reusel near the Belgium border in the province of Noord-Brabant. In the Netherlands since 1878 a pest of this moth was not recorded anymore. After the 1990 winter storms, infestations by *Ips typographus* increased significantly. Populations of *Ips cembrae* and *Tomicus piniperda* seems to diminish somewhat. Infestations by *Operophtera brumata*, *Erannis defoliaria* and *Tortrix viridana* decreased in 1991. It was the ninth successive year in which oaks, mainly in the northern part of the country, were defoliated. In 1991, again extremely high densities of *Yponomeuta* spp. were observed all over the country. Other remarkable infestations were caused by *Strophosomus* spp. and *Altica quercetorum*.

eikeprocessievler is zeer algemeen in Midden en Zuid-Europa maar in Nederland is hij zeld-

zaam. Voor een eerdere plaag in Nederland moeten we ruim honderd jaar terug. De nesten werden met name frequent aangetroffen in de eiken langs de provinciale weg N269, Reusel-Hilvarenbeek (fig. 1). De vuist- tot voetbalgrote nesten bevonden zich op de stam of (vaker) in een takoksel tot een hoogte van ca. 6 m (fig. 2). Het optreden van de eikeprocessievler kreeg in de dagbladen zoveel aandacht omdat deze rupsen, net als die van de bastaardsatijnvlinder, *Euproctis chrysorrhoea*, giftige brandharen bezitten die bij mens en dier hevige en langdurige huidirritatie en ontstekingen van luchtwegen

■ Fig. 1. De eiken langs de weg Reusel-Hilvarenbeek waarin de nesten van de eikeprocessievler zaten.

en ogen kunnen veroorzaken. Het is dus belangrijk dat beheerders en eigenaren van beplantingen de problemen onderkennen. In Ter Haar (1924) lezen we: "Zoo werd in 1878 de weg tusschen Nijmegen en Hees voor mensch en dier haast onbegaanbaar gemaakt. Toendertijd is er aan de geheele epidemie een einde gemaakt, door de nesten met petroleumfakkels te verbranden".

De eikeprocessievlinder heeft één generatie per jaar. De eitjes worden in juli en augustus in pakketjes aan de twijgen boven in de kroon afgezet om daar te overwinteren. De eitjes komen in het voorjaar uit en de rupsen maken een gezamenlijk nest waarin ze overdag verblijven om tegen de avond in processie ('kop aan staart') over de takken te lopen om er van het blad te vreten. Bij een massaal optreden van de eikeprocessievlinder kan er kaalvraat ontstaan maar tot nu toe is er slechts een lichte vretelij opgetreden. De volwassen rups is 4-5 cm lang en heeft een grote zwarte kop. De rugzijde is blauwgrijs en de buikzijde groengrijs. Het lichaam van

■ Fig. 2. De nesten kunnen zich op verschillende hoogtes aan de stam bevinden: vanaf het maaiveld tot in de takkels onder in de kroon.

de rups is bedekt met lange witachtige haren die op roodachtige wratten staan ingeplant. Naast deze haren hebben de rupsen zo'n 600.000 zeer korte brandharen. De rupsen zelf zijn bij aanra-

king gevaarlijk en dat geldt ook voor de nesten. De rupsen vervellen zesmaal in het nest waardoor hierin behalve excrementen veel brandharen worden opgestapeld. De haren kunnen zelfs gedurende meerdere jaren hun actieve werking behouden. Eind juli heeft de verpopping in het nest plaats en enkele weken later verschijnen de vlinders (Schwenke, 1978) (fig. 3).

Verschiede instanties (o.a. Inspectie Milieuhygiëne) hebben zich inmiddels met de inventarisatie en bestrijdingsadviezen bezig gehouden. Een effectieve bestrijdingsmogelijkheid is het verwijderen van de nesten. Dit moet met de nodige voorzichtigheid gebeuren: gebruik van beschermende kleding, handschoenen

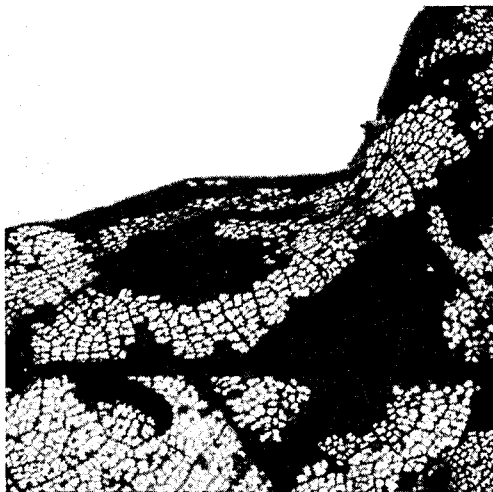

■ Fig. 3. Een mannetje van de eikeprocessievlinder, net uit de pop gekropen, nog op het nest zittend (foto: H. Stigter).

en volgelaatsmasker is een vereiste. Tot nu toe zijn er alleen nesten aangetroffen in wegbepantingen en slechts sporadisch in bosranden. Uitsluitend rupsennesten die een gevaar voor de volksgezondheid vormden werden verwijderd. Het betrof dus met name nesten die boven fiets- of wandelpaden hingen.

Veel meldingen over de eikeaardvlo

Op verschillende plaatsen, met name in de provincies Noord-Brabant en Limburg (zie tabel 2) zijn zware aantastingen door de eikeaardvlo, *Altica (Haltica) quercetorum*, waargenomen. De eikeaardvlo kan in sommige jaren, in het bijzonder na warme zomers, zeer massaal optreden. De 4-5 mm grote blauwgroene kevers overwinteren in de strooisellaag. In het voorjaar leggen ze de eitjes aan de onderzijde van de uitlopende blaadjes. In mei komen de larven uit, die in groepjes eerst alleen de epidermis aan de onderzijde van het blad wegvreten. De groenzwarte 5-7 mm grote larven lijken veel op de larven van het elzehaantje en worden daar in de praktijk ook wel mee verward (fig. 4). In een later stadium vreten ze ook het bladmoes en de epidermis aan de bovenzijde weg waarbij ze de bladnerven niet aanvreten: ze skeletteren het blad. De geskeletteerde bladeren verdorren en krullen om (fig. 5). Een aangetast opgaand bos kan er dan uitzien alsof er een lopend vuur doorheen is getrokken. De vretelij kan tot augustus aanhouden. Hierna verpoppen de larven zich in de strooisellaag en twee weken later verschijnen de jonge kevers die de vretelij op dezelfde wijze als de larven voortzetten. De kevers hebben verdikte achterpoten waarmee ze kunnen springen. Wanneer de eerste vorst invalt begeven de kevers zich in de strooisellaag om er te overwinteren. De

■ Fig. 4. De zwarte larven van de eikeaardvlo lijken veel op die van het elzehaantje.

hoofdwaardplant is de eik, met name *Quercus robur*, maar de kevers komen ook wel voor op ander loofhout zoals els, hazelaar en beuk. De eiken herstellen zich in de regel geheel van een aantasting, maar eiken in de kwekerij of in de jonge aanplant lijden sterk waarbij sterfte kan optreden (Brauns, 1976; Schwenke, 1974).

Misvormde toppen door denneknopsnuitkevers

In 1991 werden opvallend veel

waarnemingen gedaan over weggerevete eindknoppen in jonge beplantingen met naaldhout. Bij Roosendaal werd in een aanplant van 4,5 ha met 4-jarige douglas, ruim 20% van de bomen beschadigd (fig. 6). Bij Soest bleek 70% van een 5-jarige aanplant met grove den, misvormde toppen te vertonen (fig. 7). De schade bleek

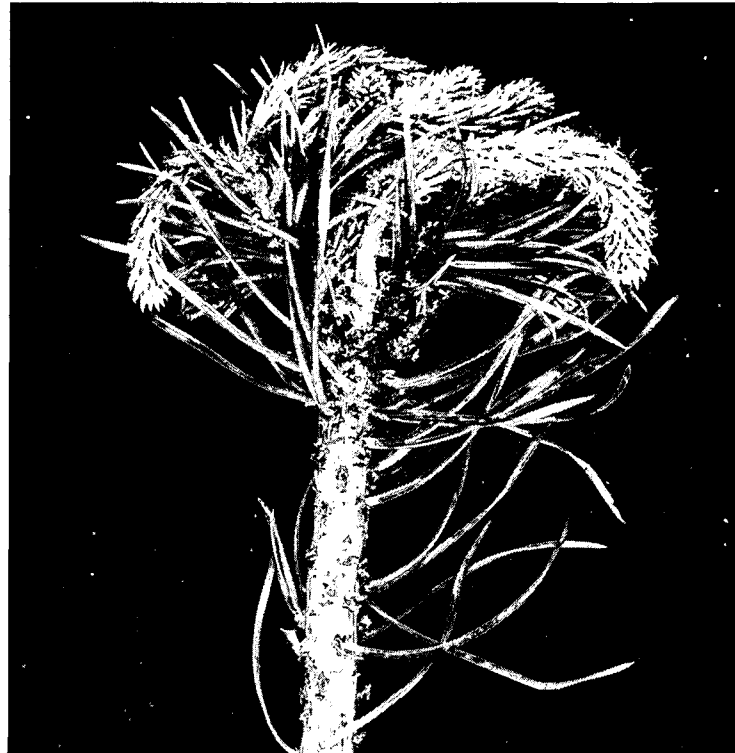

■ Fig. 5. De eikeaardvlo-larven skeletteren het blad waarna het verdort.

■ Fig. 6. Een door denneknopsnuitkevers weggevreten eindknop van een jonge douglas.

te zijn veroorzaakt door denneknopsnuitkevers. Er zijn twee, nauwelijks van elkaar te onderscheiden soorten: *Strophosomus capitatus* en *S. melanogrammus*. De levenswijze van beide soorten is overigens nagenoeg hetzelfde. De kevers overwinteren in de grond en komen in het vroege voorjaar tevoorschijn. Ze kunnen niet vliegen waardoor ze lopend de voedselplanten moeten bereiken. Ze voeden zich met naalden, bladeren en knoppen van zowel naald- als loofhout van verschillende leeftijdsklassen. Ernstige schade kan ontstaan in jonge beplantingen. De kevers vreten ook vaak van de bast en veroorzaken dan een schade die enigszins lijkt op die van de grote dennesnuitkever, *Hylobius abietis*. Het aanvreten van de eindknoppen levert

■ Fig. 7. Door het wegvreten van de eindknop ontstaan misvormde toppen; hier bij grove den.

echter ook grote schade op omdat de boompjes misvormd raken en er een bossige groei ontstaat. Vooral in met douglas onderplante dennenbossen, maar ook in jonge beplantingen van fijnspar en grove den kan de schade aanzienlijk zijn. De kevers leggen de eitjes in de bodem en de uitkomende larven voeden zich met jonge worteltjes van grassen, kruiden en de jonge boompjes. In augustus verpoppen de larven waarna de jonge kevers verschijnen die weer op hun beurt de planten aanvreten (Doom, 1982; Schwenke, 1974).

Nachtvorstschade en plagen in eik

Tengevolge van een relatief warme periode in het voorjaar van 1991 waren veel boomsoorten eerder uitgelopen dan gewoonlijk. Toen er daarna, eind april-begin mei, nog strenge nachtvorsten optraden, ontstond er door het

hele land veel schade aan het jonge blad. Hierdoor waren aantastingen door de kleine wintervlinder (*Operophtera brumata*), grote wintervlinder (*Erannis defoliaria*) en groene eikebladroller (*Tortrix viridana*) in veel gevallen moeilijk te onderscheiden van de nog lang zichtbaar gebleven nachtvorstschade. Toch werd er nog veel rupsenvraat waargenomen (zie tabel 2). De plagen in eik leken na hun hoogtepunt in 1986 en 1987 langzaam ten einde te lopen. Maar in 1990 werd, tegen de verwachting in, in het noorden een duidelijke toename in kaalvreterij geconstateerd. De plagen van 1991 waren ongeveer van het niveau van 1989. Globaal gezien is dit nu al het negende achtereenvolgende jaar van aantasting.

Ontwikkeling bastkevers

Na de januari- en februaristormen in 1990, werd de kans op een plaag van verschillende soorten bastkevers sterk vergroot. In de loop van 1990 bleek de populatieopbouw echter erg mee te vallen (Moraal, 1991). De effecten van ongeruimd stormhout op de ontwikkeling van bastkevers kunnen echter nog lang najlen. Een overzicht van de meldingen van de belangrijkste bastkevers:

- Dennescheerder, *Tomicus piniperda*. Op meerdere plaatsen werden lichte tot matige aantastingen gemeld. Alleen bij Odoorn was sprake van een zware aantasting. Al met al nam de dennescheerder wat af in vergelijking met het niveau van 1990.

- Letterzetter, *Ips typographus*. Plaatselijk werden aantastingen op kleine schaal gemeld: Appelscha, Asserbos, Bergherbos, Gieten, Hoogersmilde, Norg, Sleenersand en Ugchelen. In vergelijking met 1990 is de letterzetter duidelijk toegenomen.

- Lariksbastkever, *Ips cembrae*. Deze bastkever werd sinds 1982 niet meer waargenomen totdat in 1990 een lichte aantasting werd gemeld in de boswachterij Grolloo. In 1991 werd slechts een lichte aantasting gemeld in 1 ha lariks met 35-jarige lariks bij Gees.

Andere aantastingen

- Spinselmotten, *Yponomeuta* spp. Het aantal meldingen in 1990 overtrof dat in 1989 waarmee het een absoluut topjaar werd. In 1991 is er sprake van ongeveer evenveel meldingen als in 1990. Het meest werden aantastingen op *Prunus padus*, *Euonymus europaea* en *Crataegus* spp. gemeld, in mindere mate op *Prunus spinosa*, *Sorbus aucuparia* en *Salix alba* en incidenteel op *Viburnum opulus*, *Rhamnus alni* en *Ligustrum vulgare*.

- Satijnvlinder, *Leucoma salicis*. Bij Tjuchem (Groningen) trad kaalvraat op bij totaal 12 ha populier van 13 en 18 jaar oud.

- Kleine dennesnuitkever, *Pissodes notatus*. Op Texel worden al jarenlang aantastingen gemeld bij ongeveer 30% van de bomen in een nu 13-jarige *Pinus* opstand van 6 ha. Het meest voorkomende beeld is topsterfte maar er gaan ook hele bomen dood. De keverlarven knagen voornamelijk gangen onder de bast van de stamvoet maar ook van de takken. Omdat de kever uitsluitend kwijnende bomen aantast, zal de primaire oorzaak waarschijnlijk gelegen zijn in de negatieve invloed van de zeewind.

Literatuur

Brauns, A. 1976. Taschenbuch der Waldinsekten. Band I-II. Fischer, Stuttgart.

Doom, D. 1982. Schadelijke bosinsekten. In: Bosbescherming. Pudoc, Wageningen. pp. 147-315.

Haar, D. ter, 1924. Onze vlinders. Thieme Zutphen (facsimile uitgave Intercombi van Seyen, Leeuwarden, 1989).

Moraal, L.G. 1991. Aantastingen door insecten en mijten in 1990: in bossen, natuurgebieden en wegbeplantingen. Nederlands Bosbouw-tijdschrift 63 (4): 116-125.

Schwenke, W. (ed.). 1972-1978. Die Forstschädlinge Europas. Band I-III. Parey, Hamburg.

(Advertentie)

PROFESSIONAL DOOR STIHL

Met toptechniek voor perfekt zaagwerk.

De krachtige en handzame
STIHL motorzagen.

Vooruitstrevende techniek
ergonomische vorm en
integrale veiligheidsuitrusting.

Professionele kwaliteit met
12 maanden garantie. Met
vermogens van 1,2 kW

(1,6 pk) tot

6,3 kW

(8,6 pk)

POOL

**BOS EN
TUINMACHINES**

provincialeweg 54
veldhoven, 040-531947

Tabel 1. De in 1991 opgetreden insecten en mijten gerangschikt naar waardplant (inclusief de lichte aantastingen).

Table 1. Infestations by insects and mites in 1991, grouped according to their host plants (light infestations included).

loofhout <i>broadleaved trees</i>	aangetast door <i>attacked by</i>	
Acer L.	Aceria macrochela ssp. macrochela (Can.)	
Alnus B.	Ehrh Agelastica alni L.	elzehaan
Betula L.	Altica lythri Aube	
	Depaurus betulae (L.)	berkesigaremaker
	Lochmaea caprea L.	
	Phalera bucephala (L.)	wapendrager
	Strophosomus spp.	denneknoopsnuitkevers
Calluna Salisb.	Lochmaea suturalis Thoms.	heidehaantje
Corylus L.	Depaurus betulae (L.)	berkesigaremaker
Crataegus L.	Abraxas grossulariata (L.)	bonte bessevlinder
	Caliroa cerasi L.	vruchtboombladwesp
	Coleophora sp.	
	Dasineura crataegi (Winn.)	meidoornrozetgalmug
	Euproctis chrysorrhoea L.	bastaardsatijnvlinder
	Rhamphus oxyacanthae (Marsham)	meidoornmineerkever
	Yponomeuta padellus L.	meidoornspinselmot
Euonymus L.	Yponomeuta cagnagellus Hb.	kardinaalshoedspinselmot
Fagus L.	Aceria nervisequa ssp. faginea (Can.)	beukeviltgalmijt
	Cryptococcus fagisuga Lind.	wollige beukestamluis
	Phyllaphis fagi L.	beukebladluis
	Phyllonorycter maestingella (Müller)	beukevouwmijnmot
	Rhynchaenus fagi L.	beukespringkever
	Typhlocybinæ	dwergcicaden
Fraxinus L.	Aceria fraxinivora Nal.	
	Malacosoma neustria (L.)	ringelrups
	Pseudochermes fraxini Klth.	esseschorsluis
Hippophae L.	Euproctis chrysorrhoea L.	bastaardsatijnvlinder
Ilex L.	Phytomyza ilicis Curt.	hulstvlieg
Ligustrum L.	Yponomeuta sp.	spinselmot
Malus Mill.	Malacosoma neustria (L.)	ringelrups
Populus L.	Cossus cossus L.	wilgehoutrups
	Leucoma salicis L.	satijnvlinder
	Melasoma populi L.	rode populierehaan
	Paranthrene tabaniformis Rott.	populiereglasvlinder
	Pemphigus bursarius (L.)	wollige slawortelluis
	Phloeomyzus passerinii Sign.	schimmelluis
	Phyllodecta spp.	bladhaantjes
	Rhynchaenus populi F.	populierespringkever
	Saperda carcharias L.	grote populiereboktor
	Saperda populnea L.	kleine populiereboktor
	Sesia apiformis (Clerck)	horzelvlinder
Prunus L.	Abraxas grossulariata (L.)	bonte bessevlinder
	Euproctis chrysorrhoea L.	bastaardsatijnvlinder
	Yponomeuta evonymellus L.	pruimespinselmot
	Yponomeuta padellus L.	meidoornspinselmot
Pyrus L.	Rhamphus oxyacanthae (Marsham)	meidoornmineerkever
Quercus L.	Acrobasis spp.	eikelichtmotten
	Altica quercetorum (Fourc.)	eikeaardvlo
	Andricus quercuscalicis Burgsdorf	knoppergal
	Amphimallon solstitialis L.	junikever
	Ectoedemia subbimaculella (Haworth)	
	Erannis defoliaria Cl.	grote wintervlinder

loofhout <i>broadleaved trees</i>	aangetast door <i>attacked by</i>	
Rhamnus L. Salix L.	Euproctis chrysorrhoea L.	bastaardsatijnvlinder
	Malacosoma neustria L.	ringelrups
	Operophtera brumata L.	kleine wintervlinder
	Parthenolecanium corni (Bouché)	gewone dopluis
	Phyllonorycter quercifoliella (Zeller)	
	Phylloxera spp.	eikedwergluizen
	Profenusa pygmaea (Klug)	eikemineerwesp
	Rhynchaenus quercus L.	eikespringkever
	Strophosomus spp.	denneknopsnuitkevers
	Thaumetopoea processionea L.	eikeprocessievlinder
	Tischeria ekebladella Bjerk.	
	Tortrix viridana L.	groene eikebladroller
	Malacosoma neustria L.	ringelrups
	Aphrophora salicina Goeze	wilgeschuimcicade
	Chionaspis salicis (L.)	wilgeschildluis
	Cossus cossus L.	wilgehoutrups
	Heliocomyia saliciperda (Duf.)	wilgebastgalmug
Hylecoetus dermestoides (L.)	boorkever	
Janus sp.		
Phalera bucephala (L.)	wapendrager	
Phyllodecta spp.	wilgehaantjes	
Yponomeuta rorrellus Hb.	wilgespinseimot	
Yponomeuta padellus L.	meidoornspinselmot	
Sorbus L.		
Ulmus L.	Scolytus scolytus F.	grote iepespintkever
naaldhout <i>conifers</i>	aangetast door <i>attacked by</i>	
Abies Mill. Larix Link	Hylobius abietis L.	grote dennesnuitkever
	Adelges laricis Vallot	larikswolluis
Picea Dietr.	Coleophora laricella Hb.	lariksmot
	Ips cembrae Heer	lariksbastkever
	Adelges abietis (L.)	sparappelgalluis
	Adelges cooleyi (Gill.)	douglaswolluis
	Cinara sp.	stam- takluizen
	Elatobium abietinum Wlk.	groene sparreluis
	Epinotia tedella Cl.	sparrebladroller
Pinus L.	Ips typographus L.	letterzetter
	Pristiphora abietina Christ.	sparrebladwesp
	Strophosomus spp.	denneknopsnuitkevers
	Brachyderes incanus (L.)	grijze dennesnuitkever
	Hylastes ater (Payk)	zwarte dennebastkever
	Hylobius abietis L.	grote dennesnuitkever
	Leucaspis pini Htg	
	Neodiprion sertifer (Geoffr.)	rode dennebladwesp
	Pineus strobi Htg	weymouthwolluis
	Pissodes notatus F.	kleine dennesnuitkever
Pseudotsuga Carr.	Rhyacionia buoliana D. et S.	dennelotrups
	Schizolachnus pineti F.	grijze naaldluis
	Strophosomus spp.	denneknopsnuitkevers
	Tomicus piniperda L.	gewone dennescheerder
	Adelges cooleyi Gill.	douglaswolluis
	Hylastes ater (Payk.)	zwarte dennebastkever
	Hylobius abietis L.	grote dennesnuitkever
Strophosomus spp.	denneknopsnuitkevers	

Tabel 2 De graad van aantasting in de verschillende provincies
Table 2 The degree of infestation in the different provinces

	provincies/provinces	Friesland	Groningen	Drente	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noord-Holland	Zuid-Holland	Zeeland	Noord-Brabant	Limburg	Flevoland
A	ernstige aantastingen waaronder kaalvreterij heavy infestations including complete defoliation												
a	idem, doch plaatselijk ditto, but local												
B	matige aantastingen moderate infestations												
b	idem, doch plaatselijk ditto, but local												
C	lichte aantastingen light infestations												
c	idem, doch plaatselijk ditto, but local												
<i>Insektensoort/insect species</i>													
COLEOPTERA (KEVERS)													
Cerambycidae (boktorren)													
	Saperda carcharias L.-grote populiereboktor					b							b
	Saperda populnea L.-kleine populiereboktor										a		
Chrysomelidae (bladhaantjes)													
	Agelastica alni L.-elzehaan		bC			b		bc	c		b	a	ab
	Altica lythri Aube										a		
	Altica quercetorum Foudr.-eikeaardvlo						a				abc	Ab	
	Lochmaea caprea L.										a		
	Lochmaea suturalis (Thoms.)-heidehaantje			b		b						c	
	Melasoma populi L.			b									
	Phyllodecta spp.-wilgehaantjes						b						b
Curculionidae (snuutkevers)													
	Brachyderes incanus L.-grijze dennesnuitkever			a									
	Deporaus betulae (L.)-berkesigaremaker			ac		b							b
	Hyllobius abietis (L.)-grote dennesnuitkever			bc	aC	c	b				aB	b	
	Pissodes notatus F.-kleine dennesnuitkever							a					
	Rhamphus oxyacanthae (Marsham)-meidoornmineerkever									ab			
	Rhynchaenus fagi (L.)-beukespringkever	c	c	bC		bc							c
	Rhynchaenus populi (F.)-populierespringkever												b
	Rhynchaenus quercus (L.)-eikespringkever			c									
	Strophosomus spp.-denneknopsnuitkevers			b			a			ab			
Lymexylidae (boorkevers)													
	Hylecoetus dermestoides (L.)-boorkever									b			
Scarabaeidae (bladspruitkevers)													
	Amphimallon solstitialis L.-junikever												ac
Scolytidae (bastkevers)													
	Hylastes ater (Payk.)-zwarte dennebastkever										a		
	Ips cembrae Heer-lariksbastkever			c									
	Ips typographus (L.)-letterzetter	a		Ab		b							
	Scolytus scolytus F.-grote iepespinkever		ac					b					
	Tomicus piniperda (L.)-dennescheerder	c		aC	b	b	c	b			b	a	
LEPIDOPTERA (VLINDERS)													
Coleophoridae (kokerrupsen)													
	Coleophora laricella (Hb.)-lariksmotje	c		bC	c								
Cossidae (houtrupsen)													
	Cossus cossus (L.)-wilgehoutrups							a	c	a		c	
Geometridae (spanrupsen)													
	Abraxas grossulariata (L.)-bonte bessevliinder		b										
	Erannis defoliaria Clerck-grote wintervliinder	b		aBc	A			bc					C
	Operophtera brumata (L.)-kleine wintervliinder	c	ac	Bc	aB	A		B					bC
Gracillariidae (vouwmijnmotten)													
	Phyllonorycter kleemannella (Fabr.)	c											

		provincies/provinces											
		Friesland	Groningen	Drente	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noord-Holland	Zuid-Holland	Zeeland	Noord-Brabant	Limburg	Flevoland
A	ernstige aantastingen waaronder kaalvreterij heavy infestations including complete defoliation												
a	idem, doch plaatselijk ditto, but local												
B	matige aantastingen moderate infestations												
b	idem, doch plaatselijk ditto, but local												
C	lichte aantastingen light infestations												
c	idem, doch plaatselijk ditto, but local												
Insektensoort/insect species													
	Phyllonorycter maestingella (Müller)-beukevouwemijnmot		c										
	Phyllonorycter quercifoliella (Zeller)	c											
	Phyllonorycter stettinensis (Nicelli)	c											
	Lasiocampidae (spinners)												
	Malacosoma neustria (L.)-ringelrups	b									a		
	Lymantriidae (spinners)												
	Euproctis chrysorrhoea (L.)-bastaardsatijnvlinder							a			bc		
	Leucoma salicis (L.)-satijnvlinder		a										
	Nepticulidae												
	Ectoedemia subbimaculella (Haworth)	c											
	Notodontidae (nachtvlinders)												
	Phalera bucephala (L.)-wapendrager	b	a										
	Pyralidae (lichtmotten)												
	Acrobasis spp.-eikelichtmotten		c										
	Sesiidae (wespvinders)												
	Paranthrene tabaniformis Rott.-populiereglasvlinder												bc
	Sesia apiformis (Clerck)-horzelvlinder							bC			a		
	Thaumetopoeidae (processievinders)												
	Thaumetopoea processionea L.-eikeprocessievlinder										bc		
	Tischeriidae												
	Tischeria ekebladella Bjerck.	b											
	Tortricidae (bladrollers)												
	Cydia succedana (D. et S.)	c											
	Epinotia tedella (Clerck)-sparrebladroller			c									
	Rhyacionia buoliana (D. et S.)-dennelotrups	bc	c					b			b		
	Tortrix viridana L.-groene eikebladroller	c	c	aBc	aB	A	c	aB					
	Yponomeutidae (spinsel- stippelmotten)												
	Yponomeuta cagnagellus (Hb.)-kardinaalsmutsstippelmot			a				A					
	Yponomeuta evonymellus L.-pruimestippelmot				b	b			ac		a	ac	ab
	Yponomeuta padellus (L.)-meidoornstippelmot	b	ab	Abc	b	b		c	a		a		b
	Yponomeuta rorrellus Hb.-wilgestippelmot		a	ac	a					b	a		
HYMENOPTERA (VLIESVLEUGELIGEN)													
	Cephalidae (halmwespen)												
	Janus sp.							b					
	Cynipidae (galwespen)												
	Andricus quercuscalicis Burgsdorf-knoppergal									a			
	Diprionidae (dennebladwespen)												
	Neodiprion sertifer (Geoffr.)-rode dennebladwesp		c									b	
	Tenthredinidae (bladwespen)												
	Caliroa cerasi L.-vruchtboombladwesp									c			
	Pristiphora abietina (Christ)-sparrebladwesp	bc		bC	bC								
	Profenusa pygmaea (Klug)-eikemineerwesp	c											
DIPTERA (TWEEVLEUGELIGEN)													
	Agromyzidae (mineervliegen)												
	Phytomyza ilicis Curt.-hulstvlieg			c									
	Cecidomyiidae (galmuggen)												

A	ernstige aantastingen waaronder kaalvreterij heavy infestations including complete defoliation																	
a	idem, doch plaatselijk ditto, but local																	
B	matige aantastingen moderate infestations																	
b	idem, doch plaatselijk ditto, but local																	
C	lichte aantastingen light infestations																	
c	idem, doch plaatselijk ditto, but local																	
		provincies/provinces	Friesland	Groningen	Drente	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noord-Holland	Zuid-Holland	Zeeland	Noord-Brabant	Limburg	Flevoland				
<i>Insektensoort/insect species</i>																		
	<i>Dasineura crataegi</i> (Winn.)-meidoornrozetgalmug											a						
	<i>Heliocomyia saliciperda</i> (Duf.)-wilgebastgalmug											b						
HOMOPTERA (BLADLUIZEN EN VERWANTEN)																		
Adelgidae (wolluizen)																		
	<i>Adelges abietis</i> (L.)-sparappelgalluis			c														
	<i>Adelges cooleyi</i> (Gill.)-douglaswolluis	c		bc		bc	c					c						
	<i>Adelges laricis</i> Vallot-larikswoolluis					a					b						ab	
	<i>Pineus strobi</i> Htg.-weymouthwoolluis																a	
Aphididae (bladluizen)																		
	<i>Elatobium abietinum</i> (Wlk.)-groene sparreluis				ac												ac	c
Callaphididae (bladluizen)																		
	<i>Phyllaphis fagi</i> (L.)-beukebladluis				c		c					b						c
Cercopidae (schuimbeestjes)																		
	<i>Aphrophora salicina</i> Goeze-wilgeschuimcicade			b														
Cicadellidae (cicaden)																		
	Typhlocybinae spp.-dwergcicaden					b												
Coccidae (schildluizen)																		
	<i>Parthenolecanium corni</i> (Bouché)-gewone dopluis			c														
Diaspididae (schildluizen)																		
	<i>Chionaspis salicis</i> (L.)-wilgeschildluis											a						
	<i>Leucaspis pini</i> Htg					c												
Eriococcidae (schildluizen)																		
	<i>Cryptococcus fagisuga</i> Lind.-wollige beukestamluis	c	c	abc					c									c
	<i>Pseudochermes fraxini</i> (Kltb.)-esseschorluis		b						b									bc
Lachnidae (stam- en takluizen)																		
	<i>Cinara</i> sp.					a												
	<i>Schizolachnus pineti</i> (F.)-grijze naaldluis	c				c												
Pemphigidae (bladgalvormers)																		
	<i>Pemphigus bursarius</i> (L.)-wollige slawortelluis											c						
Phylloxeridae (dwergluizen)																		
	<i>Phylloxera</i> spp.-eikedwergluizen					a												
Thelaxidae (bladluizen)																		
	<i>Phloeomyzus passerinii</i> Sign.-schimmelluis																	ab
ACARI (MIJTEN)																		
Eriophyidae (galmijten)																		
	<i>Aceria fraxinivora</i> Nal.											b						
	<i>Aceria macrochela</i> ssp. <i>macrochela</i> (Nal.)											c						
	<i>Aceria nervisequa</i> ssp. <i>faginea</i> (Can.)-beukeviltgalmijt					a												